

A III. országos könyvtárügyi konferencia ajánlásai

A III. országos könyvtárügyi konferencia 1970. december hó 15—17-i tanácskozásán az előterjesztett tézisek, továbbá az előkészítő szekcióüléseken megvitatott referátumok alapján megtárgyalta a könyvtárügy és vele összefüggésben a szakirodalmi tájékoztatásügy helyzetét, a fejlődés eredményeit és hiányosságait, valamint a megoldandó legfontosabb feladatokat.

A konferencia megállapította, hogy

1. a könyvtárak és szakirodalmi tájékoztatási intézmények általában helyesen értékelték a társadalmi, gazdasági és kulturális változásokból adódó új szükségleteket, s szervezetüket, munkájukat igyekeztek ezekhez szabni; a társadalmi szükségletek és a könyvtári, valamint dokumentációs szolgáltatások között azonban nem sikerült *megteremteni a kellő összhangot*;
2. a társadalmi változások a könyvtárak és a szakirodalmi tájékoztató intézmények igénybevételében is tükröződnek, az *egyéni igények fejlődése* azonban nem tartott lépést a *társadalmi szükségletekkel*;
3. a működési feltételek fejlődése ellenére a könyvtárakkal és a szakirodalmi tájékoztatási intézményekkel kapcsolatos társadalmi követelmények és a működési feltételek között *nem szűnt meg az ellentmondás*, a könyvtárak és a szakirodalmi tájékoztatási intézmények a jelentkező egyéni igényeket sem tudták maradéktalanul kielégíteni.

A konferencia sürgető feladatnak ítéli a felsorolt ellentmondások feloldását, ezért a következő ajánlásokat teszi:

I. A könyvtári szolgálat és a szakirodalmi tájékoztatás társadalmi szerepe

A konferencia megállapítja, hogy a mélyreható társadalmi változások gyorsuló ütemben növelik az információs szükségleteket. A szocializmus építésének magasabb szinten való folytatása, a szocialista demokrácia kibontakoztatása, a kulturális és a tudományos-műszaki forradalom kiteljesítése megköveteli a termelés, a kutatás, az oktatás, a közművelődés és a közélet dokumentumokra alapozott információkkal való ellátását. Ezt az igényt elsődlegesen a könyvtári és a szakirodalmi tájékoztatási rendszer elégíti ki.

A konferencia leszögezi, hogy az általános iskolai oktatás mellett a nyilvános általános és szakkönyvtárak egyre magasabb színvonalon nyújtott szolgáltatásai képezik azt a művelődési-tájékoztatói lehetőséget, amelynek igénybevételét *az államnak minden állampolgár számára ingyenesen kell biztosítania*. E szolgáltatások anyagi feltételeinek megteremtése olyan sürgető feladat, amelyet az állami erőforrások felosztásánál feltétlenül figyelembe kell venni. A differenciált ellátási rendszeren belül az egész társadalom érdekében megkülönböztetetten kell kielégíteni a *munkásosztály*, a jövőre felkészülő *ifjúság*, valamint a mában *alkotó* és jelentős társadalmi kihatású döntéseket hozó személyek igényeit.

II. A könyvtárosok és a tájékoztatók társadalmi felelőssége

A könyvtári ellátás és a szakirodalmi tájékoztatás mind fontosabbá váló szerepköre megnöveli az intézmények vezetőinek és munkatársainak társadalmi felelősségét. Mindannyiuk kötelessége az, hogy a rendelkezésükre bocsátott anyagi és szellemi javakat a legjobban használják fel az igen változatos információs szükségletek igénynyé fejlesztésére és kielégítésére. E követelménynek csak akkor tehetnek eleget, ha a marxizmus—leninizmus szilárd ideológiai alapjain állva, politikai elkötelezettséggel végzik munkájukat, állandóan fejlesztik szakmai ismereteiket, erősítik magukban a szolgálat készségét, s kellő szellemi rugalmassággal tartanak lépést az új és új igényekkel.

A könyvtárak és a szakirodalmi tájékoztató intézmények munkájának eredményessége nagymértékben függ attól, hogy együttműködnek-e a társadalom különböző szerveivel, intézményeivel, felismerik-e szükségleteiket. *Szolgáltatásaikat tehát az ellátandó területek szükségleteihez kell szabniuk.*

A könyvtári és szakirodalmi tájékoztatói rendszeren belül, illetve a népgazdasági információs rendszerek és a könyvtárügy között elengedhetetlen a hatékony és szervezett együttműködés. Noha a kooperáció általános kibontakoztatása a szervezeti, technikai akadályok elhárítását, a gyűjtési feltételek javítását sürgeti, a konferencia megítélése szerint szükség van a *szemléleti*, tehát személyeken múló fékező *hatások kiküszöbölésére* is.

A feladatok eredményes megoldása érdekében jobban kell élni a könyvtárosok és tájékoztatók szakmai közösségében rejlő erőforrásokkal. Kívánatos, hogy a jövőben az egész könyvtárügyet érintő szakmai kérdések országos megvitatására az eddiginél rövidebb időközönként kerüljön sor. Meg kell vizsgálni, hogy a Magyar Könyvtárosok Egyesülete és a Tájékoztatói Tudományos Egyesület miként vállalhat nagyobb részt a szakmai feladatok megoldásában, miként segítheti elő tagjainak sokoldalú tájékozódását és fejlődését.

III. Feladatok

A konferencia a megoldásra váró feladatok közül kiemeli azokat, amelyeknek végrehajtása vagy elmaradása döntően hat ki a könyvtári és szakirodalmi tájékoztatási rendszer egészének teljesítőképességére, s amelyeknek sikeres teljesítése valamennyi irányító szerv, fenntartó, intézmény egyeztetett és együttes erőfeszítését teszi szükségessé:

A) Személyi feltételek

a) Sürgős intézkedést kíván a könyvtárosok és a tájékoztatók *életkörülményeinek javítása*. Minden késedelem gyorsítja a szakma legjobb erőinek elvándorlását, nehezíti az utánpótlást, s ezáltal károsan befolyásolja a szolgáltatások színvonalának emelését, a hatókör további növelését. E tekintetben a kezdeményezést a Művelődésügyi Minisztériumnak és a legtöbb könyvtárost tömörítő Közalkalmazottak Szakszervezetének kell vállalnia, együttműködve a tájékoztatási szakemberek helyzetében érdekelt főhatóságokkal, elsősorban az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottsággal.

b) Mivel a könyvtárosok és a tájékoztatók szakképzettségének fokozása a továbbhaladás legfontosabb tényezője, szükséges, hogy a képzés létszámában és tartalmában feleljen meg a magas szintű szolgáltatások differenciált követelményeinek.

Ennek érdekében az egyetemi könyvtárosképzésben meghatározó módon kell figyelembe venni a könyvtári és a tájékoztatási gyakorlat forradalmi változásait; a megfelelő oktatási feltételek biztosítása mellett *növelni kell a hallgatók létszámát*, a hallgatókat könyvtár-tervezettudományi, könyvtár-idegennyelvi, illetve egyéb, gyakorlati igényeknek megfelelő szakpárosítással kell felvenni. A felsőfokú szakember-szükséglet kielégítését az eddiginél változatosabb, rugalmasabb posztgraduális („ráfeljelző”) szakképzéssel is elő kell segíteni. E problémák megoldását a konferencia a felsőoktatási intézményeket fenntartó minisztériumoktól várja és számít az érdekelt főhatóságok, mindenekelőtt az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság közreműködésére is.

A tanítóképző intézetben folyó könyvtárosképzést *önálló*, az általános és a — kihe-lyezett tagozatok útján — szakkönyvtárak számára egyaránt képző *szakká kívánatos fejleszteni*. A tananyagot a kibővült képzési célokkal összhangban kell meghatározni. E képzési szinten ugyancsak a szükségleteknek megfelelően kell bővíteni a létszámokat. Célzerű és szükséges más iskolatípusokban is további bázisokat teremteni a könyvtárosok, illetve a tájékoztatók képzésének.

B) Tárgyi feltételek

a) A konferencia megítélése szerint kívánatos rövid távon megoldani az *állománygyarapítási keretek* olyan mértékű és rendszerességű növelését, amely könyvtáranként és országosan lehetővé teszi a könyvtári és tájékoztatási funkciók világ-színvonalon álló és gazdaságos ellátásához elengedhetetlen dokumentumok megvásárlását. A kereteknek tartósan összhangban kell maradniuk a növekvő dokumentum-termmel és az áremelkedésekkel. E feladat megoldása az irányító főhatóságoktól és a fenntartóktól függ. A szükségletek helyes megállapítása érdekében gyors ütemben kell elvégezni a megfelelő vizsgálatokat a források számának és árának alakulásáról.

A Művelődésügyi Minisztérium kezdeményezze az illetékes főhatóságoknál, hogy az állománygyarapításban közreműködő kereskedelmi vállalatok (Kultúra, ÁKV Könyvtárellátó osztály, Posta Központi Hírlap Iroda) esetében — a könyvtári könyv-ellátást illetően — az állami dotálásnak és a gazdasági szabályozóknak az egyéni könyveladésétől eltérő rendszere érvényesüljön. Mivel a könyvtárak és a szakirodalmi tájékoztatási intézmények ellátása fontos tudományos, termelési és kulturális érdek, a konferencia ezzel egyidejűleg kéri a nevezett vállalatokat is, hogy hatékonyabban, *gyorsabban dolgozzanak*, és tekintsék a könyvtárak ellátását fontos feladatuknak.

b) A konferencia a könyvtári és szakirodalmi tájékoztatás korszerű kisépekkel való ellátását rövid távú, a nagygépesítésre való felkészülést, illetve a nagygépesítés megkezdését pedig középtávú feladatnak tekinti. Fontos, hogy a könyvtárügy egészére kiterjedő, a szakirodalmi tájékoztatásügygel összehangolt *gépesítési koncepció*

álljon mielőbb rendelkezésre, s fokozott ütemben folyjék a felkészülés a számítógépek alkalmazására. Elsősorban a központi szolgáltatások gépesítését kell viszonylag rövid idő alatt előkészíteni s megvalósítani. A nagy dokumentumbázisokban — a megyei könyvtárakat is beleértve — néhány év alatt megfelelő reprográfiai kapacitást kell teremteni, az intézmények között pedig ki kell építeni a hírközlő csatornákat. Az általános könyvtári ellátás kiterjesztésére — a megyei tanácsok közreműködésével — sürögösen meg kell kezdeni a *bibliobuszok* munkába állítását.

c) A főhatóságok és a fenntartók orientálása érdekében a Művelődésügyi Minisztérium készítsen egy, kb. 15 évre szóló központi *beruházási javaslatot* az egyetemi könyvtárak, az országos szakkönyvtárak és tájékoztatói intézmények, a megyei könyvtárak, a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár (központ és kerületközi könyvtárak) rekonstrukciójára, illetve felépítésére. E koncepción belül a lehető legrövidebb távra kell előírni a raktározási problémák megoldását. Mindent meg kell tenni azért, hogy a budai vár rekonstrukciója keretében mielőbb — még a negyedik ötéves tervben — elkészüljön a *nemzeti könyvtár*, megelőzve az ott elhelyezendő többi intézményt. Enélkül az Országos Széchényi Könyvtár sem helyi, sem könyvtárközi szolgáltatásait nem tudja a konferencia koncepciójának megfelelően fejleszteni.

C) Működési feltételek

a) Városon és falun fokozatosan meg kell szüntetni az ellátás és a szolgáltatások fehér foltjait. A tanácsok közreműködésével lényegesen meg kell javítani a könyvtári ellátást az *iskolákban, a munkásság mozgási körzeteiben*, különösen a *fővárosban és agglomerációjában*. Az elégtelenül ellátott külterületeken, tanyákon fejleszteni kell a mozgó és a letéti ellátást. Előbbre kell lépni a szakirodalmi ellátás országos rendszerének kiépítésében, mindenekelőtt a *társadalomtudományok* terén, valamint a vidék szakirodalmi igényeinek — az országos szakkönyvtárak, az egyetemi könyvtárak és a megyei könyvtárak kooperációján nyugvó — kielégítésében. Ez utóbbi vonatkozásban az egyes régiók ágazati sajátosságait messzemenően figyelembe kell venni.

b) A könyvtári és tájékoztatói rendszer hatékony működése érdekében megkülönböztetett gondot kell fordítani a *központi szolgáltatásoknak* — a nemzeti könyvtár és az országos szakkönyvtárak kooperációjára alapozott — kibontakoztatására. A magyar nemzeti bibliográfiát és az országos gyarapodási jegyzékeket mind tartalmukban, mind munkamódszereikben tovább kell fejleszteni. A könyvtárközi kölcsönzés folyamatát jelentékenyen fel kell gyorsítani. Új szolgáltatásként kell kiépíteni a központi restauráló laboratóriumot és a tájékoztatói forrásokról szóló rendszeres tájékoztatót. Gazdaságossági elemzés alapján kell dönteni a ritkán használt állományrészek tárolási kérdéseiben, és ennek megfelelő beruházásokat megvalósítani.

IV. A szakirányítás, az irányítók és a fenntartók teendői

A) A Művelődésügyi Minisztériumnak az ágazati irányításból következő feladatai

A konferencia szükségesnek látja, hogy az MM ágazati felelősségéből következően intézkedjék az illetékességébe eső feladatok megoldására, kezdeményezze és szorgalmazza a főhatóságoknál és a felügyeleti, fenntartó szerveknél a korszerű és hatékony könyvtári ellátás és szakirodalmi tájékoztatás kifejlesztése érdekében szükséges lépéseket. A gazdasági és jogi konstrukciónak megfelelő módszerekkel, illetve szabályozókkal *irányítsa és ellenőrizze az ellátási rendszer működését*. Az irányítás színvonalának emelése érdekében fejlessze a kutatási tevékenységet, támaszkodjék erőteljesebben az OKDT-ra, valamint a szakmai egyesületekre. Tegyen lépéseket, hogy a helyi érdekeken túlmenő feladatok (ágazatközi és regionális együttműködés, országos állománygyarapítási kooperáció stb.) ellátására központi és önálló könyvtári alap álljon rendelkezésére. Törekedjék a nemzetközi munkamegosztás, különösen a szocialista országokkal való együttműködés megszervezésére és előnyeinek kiaknázására. A gépesítés, a feltárás és a könyvtári ügyvitel területén igazítsa a hazai ellátási rendszert a *nemzetközi szabványokhoz*. A jelenlegi konferencia törekvéseinek összefoglalásaként, illetve a könyvtárügynek a társadalom fejlődésével összhangban történő fejlesztése érdekében terjesszen elő *új könyvtári törvényt*, amely biztosítja az általános és a szakterületi könyvtári rendszer egységes alapokon nyugvó differenciált fejlődését, illetve a könyvtárügy és a szakirodalmi tájékoztatás összehangolt továbbfejlesztését is.

B) Az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság és a többi főhatóság szerepe

Tekintettel az OMFB-nek az országos információs rendszerben a Művelődésügyi Minisztériuméhoz hasonló feladatukra, valamint arra, hogy a szakkönyvtárak és a

szakirodalmi tájékoztatási intézmények a könyvtárügy és az információs rendszer közös, egymástól elválaszthatatlan részei, az eddignél *intenzívebb együttműködésre van szükség az MM és az OMFB*, ezen keresztül a könyvtárügy és a szakirodalmi tájékoztatás egyes területein felelős, illetve érdekelt más főhatóságok között.

A konferencia véleménye szerint azt a helyes elvet, amely minden vállalatot, intézményt felelősnek tekint a maga informáltságáért, feltétlenül ki kell egészíteni azzal az elvvel, hogy a *főhatóságok irányító, ellenőrző és fejlesztő tevékenységének szerves része a könyvtári ellátás és a szakirodalmi tájékoztatási szolgáltatások* előmozdítása a hozzájuk tartozó terület számára. A főhatóságoknak különös gondot kell fordítaniuk arra, hogy a fenntartásukban, illetve felügyeletük alatt működő országos nyilvános szakkönyvtárak és szakirodalmi tájékoztatási intézmények képesek legyenek ingyenes alapszolgáltatásaikat (kölcsonzés, helybeni használat, könyvtárközi kölcsönzés) olyan mértékben és színvonalon országosan is nyújtani, amely az ország könyvtári ellátási rendszerében betöltött funkciójuknak megfelel.

Az alapszolgáltatásokon túlmenő szakirodalmi információs szolgáltatások áru jellege a terület adottságaitól függően érvényesíthető. Minthogy azonban a tárcák ágazati információs politikájának a szakirodalmi szolgáltatások integráns részét képezik, továbbra is ajánlatos meghatározott szolgáltatások ingyenes vagy dotált terjesztése. E feladatokkal azokat az intézményeket kell megbízni, amelyek az adott szolgáltatás színvonalas és gazdaságos nyújtására a legalkalmasabbak. A konferencia ebből a szempontból indokoltan tartja, hogy a 10 170/1966. GB. sz. határozattal létrehozott konzultatív bizottság kezdeményezze a szakirodalmi tájékoztatás finanszírozási rendszerének felülvizsgálatát és esetleges módosítását.

C) A felsőoktatási könyvtárak fenntartóinak feladatai

Az egyetemi oktatás korszerűsítéséből következő oktatási-nevelési, a párt tudománypolitikai irányelveiből következő tudományos-tájékoztatási funkciók ellátásának igénye a *felsőoktatási könyvtárak működésének továbbfejlesztését*, magasabb szintre emelését teszi szükségessé. Minthogy felsőoktatási könyvtáraink zöme — a tárgyműködési feltételek javulása tekintetében — nem tartott lépést a fenntartó egyetemek és főiskolák általános fejlődésével, e könyvtárak a fokozódó követelményeknek csak akkor tehetnek eleget, ha működési feltételeik megjavítására és korszerűsítésére gyors és hatékony intézkedések történnek.

Tekintettel arra, hogy az egyetemi könyvtárak anyaintézményük elsődleges ellátása mellett nyilvános funkcióit is ellátnak, a konferencia véleménye szerint e kettős szerepük betöltésének szorgalmazása és elősegítése *felsőoktatási és tudománypolitikánk közös érdeke és felelőssége*.

A felsőoktatási intézmények és könyvtáraik közös feladata gondoskodni arról, hogy a hallgatók a szakirodalom és a könyvtár használatával kapcsolatos alapvető bibliográfiai és forrásismereti tudnivalókat elsajátítsák. A konferencia szükségesnek tartja, hogy a szakirodalmi forrásismeretek oktatását előíró 169/1966. MM. sz. utasítás rendelkezései maradéktalanul megvalósuljanak, és az utasítás hatálya *valamennyi szakegyetemre és szakfőiskolára* is kiterjedjen.

D) A vállalatok és intézetek szerepe

A konferencia megállapította, hogy a vállalatok, intézetek az utóbbi időben — összhangban a tudomány, a gazdaság intenzív fejlődésével — egyre nagyobb figyelmet fordítanak saját informáltságuk megszervezésére. Egyetért azzal a törekvéssel, hogy a könyvtárnak az információs rendszerben való elhelyezkedése tekintetében rugalmas, a helyi feltételekhez, különösképpen pedig az információs igények optimális kielégítéséhez igazodó szervezeti megoldásokat alakítsanak ki.

Lényegesnek tartja azonban azt, hogy az információs rendszer — az egyéb szükséges források mellett — minden esetben alapozódjék —, akár vállalaton belül, akár azon kívül — szakirodalmi bázisra is és e bázis váljék a tájékoztatás szerves részévé. A vállalatok és az intézetek ösztönözzék szakirodalmi információs egységeiket az országos, szakterületi és regionális munkamegosztásban való részvételre, építsenek bátran az ebből adódó előnyökre, a viszonyossági alapon maguk is járuljanak hozzá az egész könyvtári és szakirodalmi tájékoztatási rendszer teljesítőképességének növeléséhez.

A konferencia továbbá szükségesnek tartja felhívni a vállalatok, üzemek, az ipari tárcákhoz tartozó központi tájékoztatási-könyvtári intézmények vezetőinek a figyelmét az ipari-üzemi munkások szakirodalommal való ellátásának jelentőségére is, és kívánatosnak ítéli, hogy az ebben érdekelt szervek, valamint a SZOT vizsgálják meg az ellátás tökéletesítésének lehetőségeit, s tegyenek közös erőfeszítést megjavítására.

E) A tanácsok könyvtárügyi feladatai

A lakosság általános nyilvános könyvtári ellátásának továbbfejlesztése — az MM ágazati felelőssége mellett — tanácsaink vállán nyugszik. Azok a kiváló teljesítmények, amelyek tanácsaink egy része e tekintetben elért, a többi tanács számára is ösztönzést kell hogy adjanak, egyben bizonyítását annak, hogy az anyagi eszközök ésszerű felhasználása esetén az elkövetkező 2—3 ötéves terv folyamán az ország egész területén megvalósítható a magasszintű általános könyvtári ellátás.

A konferencia ebből a szempontból különösen hangsúlyozza a megyei tanácsoknak, mint az állami könyvtárpolitika területi letéteményeseinek szerepét. Összehangolt könyvtárfejlesztési tervek kidolgozásával, a könyvtári fejlesztés és beruházások határozott ösztönzésével, a városi és községi tanácsok céltudatos irányításával gyorsíthatják a fejlődést és gazdaságossá tehetik az ellátást. A tervezéshez megbízható segítséget nyújt számukra az MM által kibocsátott *Alapelvek és követelmények a közművelődési könyvtárak távlati tervezéséhez* c. dokumentum.

A konferencia meggyőződése, hogy a tanácsi rendszer napjainkban folyó átalakítása is sietteni fogja a területi ellátás fejlődését, színvonalasabbá választ. Kéri azonban a tanácsokat, hogy az átszervezéssel járó gondok még átmenetileg se csökkentsék a könyvtárakkal való törődést. Ebből a szempontból különösen a volt járási könyvtárak területi funkciói fenntartásának és továbbfejlesztésének, valamint az alakuló falusi könyvtári körzetek nagyvonalú támogatásának szükségességére hívja fel a figyelmüket.

A konferencia — elismerve a kevés kivétel példamutató voltát — a minimális követelményektől is messze elmaradó *általános iskolai és középiskolai könyvtárak* ügyében ugyancsak a tanácsokhoz fordul. Abból indul ki, hogy a korszerű oktató-nevelő munka elengedhetetlen feltétele a korszerű iskolai könyvtár. Számolva a korlátozott lehetőségekkel, azt ajánlja, hogy a gyermekek és az ifjúság könyvtári ellátását a közművelődési és iskolai könyvtárak összehangolt fejlesztésével oldják meg, nem hanyagolva el sem a közművelődési könyvtárak gyermek- és ifjúsági szolgálatát, sem az oktatás könyvtári szükségleteit. Szükségesnek tartja, hogy a felszabadult tantermekből alakítsanak ki helyben olvasásra is alkalmas iskolai könyvtárakat, és hogy a jövőben *minden új iskolában épüljön könyvtári helyiség.*

A konferencia megállapítja, hogy a *főváros általános nyilvános könyvtári ellátása* elmarad az országos átlagtól. Amikor tudomásul veszi e hálózat újkeletű fejlesztési és beruházási terveit, egyben figyelmeztet sürgős megvalósításukra is és arra, hogy feltétlenül szükséges az „Alapelvek”-ben rögzített követelményekhez való igazításuk.

F) A szakszervezetek feladatai

A konferencia teljes mértékben egyetért a szakszervezeteknek azzal az álláspontjával, hogy nevelőmunkájuk fő bázisának tekintik a könyvtárakat, és ehhez mérten kívánnak gondoskodni fejlesztésükről.

Helyesli azt a törekvést, hogy a szakszervezeti könyvtárak — eddig sok tekintetben kedvezőtlen — működési feltételeit és a velük szemben támasztott követelményeket — a tanácsi könyvtárakhoz hasonlóan — az egyes szakszervezeti könyvtártípusok sajátosságaihoz igazodó normatívák alapján kívánják meghatározni, hogy a munkahelyek szerint szervezett könyvtári ellátás színvonala a munkásság művelődési érdekeinek megfelelően fejlődjék. Ehhez azonban szükséges, hogy a szakszervezetek, a szakszervezetek megyei tanácsai és az alapszervezetek egyaránt megfelelően gondoskodjanak könyvtáraikról, s a követelményeiket is ehhez szabják. A konferencia véleménye szerint ez biztos alapot képez a tanácsi és a szakszervezeti hálózatok közötti munkamegosztás és együttműködés továbbfejlesztéséhez. Megérti azt a szakszervezeti álláspontot, amely szerint a szakszervezeti könyvtárak a lakosság számára csak abban az esetben nyújthatnak szolgáltatásokat, ha fenntartásukhoz az illetékes tanácsok arányosan hozzájárulnak.

A konferencia javasolja a vállalatoknak, hogy az eddignél nagyobb mértékben támogassák anyagilag is a szakszervezeti könyvtárakat, mivel azok működése és használata a termelés érdeke is. Az illetékes szakszervezetek ugyancsak fokozzák ennek érdekében tett előfeszítéseiket.

G) A fegyveres testületek könyvtárainak szerepe

A konferencia nagyra értékeli a honvédség és a többi fegyveres testület olvasáspedagógiai és könyvtárfejlesztési eredményeit és törekvéseit, s meggyőződése, hogy mindezekkel meghatározó módon járulnak hozzá az ifjúság könyvtári ellátásához. Az országos könyvtárpolitikának ezután *fokozottan kell számolnia a fegyveres testületek*

könyvtáraival a jövőre felkészülő nemzedékek olvasóvá nevelésében, s be kell vonnia őket minden ilyen fajta akciójába.

V. A társadalom a könyvtárakért

A felszabadulás óta eltelt két és fél évtized alatt a társadalom jelentékeny anyagi ráfordításai nyomán kialakultak a könyvtárak és a szakirodalmi tájékoztatási intézmények ezreiből álló ellátási rendszer körvonalai. A különböző könyvtárak és szakirodalmi tájékoztatási intézmények feladatköre, nagysága, hatósugara és színvonala ugyan lényegesen eltér egymástól, mégis valamennyit áthatja az a törekvés, hogy a társadalom minden rétegét, csoportját és egyedét szolgálja az általános emberi értékek megismertetésével, a szakismeretek közvetítésével.

Annak azonban, hogy a könyvtárak és a szakirodalmi tájékoztatási intézmények szélesebb körben hassanak, hogy a lakosság ténylegesen élni tudjon a lehetőségekkel, alapfeltétele az *emberek társadalmi méretű megtanítása az értő olvasásra és a szakirodalom rendszeres munkaeszközként való használatára*.

Ebből a társadalmi méretű olvasásra nevelésből már eddig is sokan kivették részüket. Írók, művészek, pedagógusok, népművelők, újságírók, a rádiónál, televíziónál dolgozók, a társadalmi tisztviselők ezreinek egyéni és több olvasómozgalomban — legutóbb az *Olvasó népért* mozgalomban — egyesülő erőfeszítései nélkül társadalmunk olvasási és könyvtárhasználati kultúrája nem fejlődött volna a jelenlegi színvonalra. A konferencia mindezért köszönetét fejezi ki.

Eredményeinkkel azonban nem lehetünk elégedettek, mivel ezek nem elegendők társadalmi célkitűzéseink megvalósításához. A társadalmi élet egyes területein, a kutatásban, a termelésben, oktatásban, művelődésben általánossá kell válnia annak a felismerésnek, hogy mindezen területeknek a *könyvtárakra*, a szakirodalmi tájékoztatási intézményekre éppen *saját céljaik elérése érdekében van szükségük*. A szervezetek, intézmények, vállalatok vezetőinek megoldandó feladataikból kiindulva kell megfogalmazniuk a könyvtári, szakirodalmi tájékoztatási intézményekkel szemben támasztott követelményeiket. Tagjaikat és dolgozóikat ösztönözniük kell a könyvtárhasználatra, s meg kell találniuk azokat a módszereket, eszközöket, amelyekkel őket a szakirodalom használatában személyileg is érdekeltté tehetik.

Ezért a konferencia hangsúlyozottan kéri a társadalmi és tömegszervezeteket, a népművelőket, a sajtó, a rádió és a televízió dolgozóit, az Olvasó népért mozgalom valamennyi szervezőjét és résztvevőjét arra, hogy továbbra is *teremtsek közvéleményt a könyvtárak és a szakirodalmi tájékoztatási intézmények érdekében*, ösztönözzenek és tanítsanak szolgáltatásaik igénybevételére, segítsék elő szocialista társadalmunk fejlett olvasási, könyvtárhasználati és tájékoztatói kultúrájának kialakítását.

A konferencia végül a *pedagógusokhoz fordul*, akik a legtöbbet tehetik azért, hogy népünk valóban olvasó néppé váljék, hogy a könyvtárakban felhalmozott információk valóban társadalmi erővé válhassanak. Arra kéri őket, hogy tekintsék a didaktika egyik alapfeladatának az *önálló tájékoztatás szokásának*, az információk önálló feldolgozására való készségnek a kialakítását, s ezáltal a közoktatás minden szintjén nyissanak tanítványaik számára kaput a minél teljesebb önmegvalósítás felé.